

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKUCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI
POŚWIĘCONY SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGĘBIA DĄBROWSKIEGO.

REDAKCJA Częstochowa, II Aleja № 38, telefon № 50,

ADMINISTRACJA Częstochowa, II Aleja № 38.

Warunki prenumeraty i ogłoszeń na stronie 4-iej.

Cena 3 kop.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych, od godz. 8—9 wieczorem.

2-ga Aleja № 43.

TEATR „ODEON”

W. Arzenińskiego (Najstarszy w Królestwie) Od soboty 20 do wtorku 23 Sierpnia (włącznie)

Ciekawa i zupełna zmiana programu!

Kamieniołomy w Frawernie (ciekawe zdjęcie z natury) **Męczennica uczucia** (z 1000 powstania w Wandei dramata na tle przepięknej natury) **Championat francuskiej walki** (przy udziale mistrzów świata—ulubieńców Warszawy) **Neprzód marsz!** (komiczny) **Pozbawiony praw-odtrącony** (sztuka dramatyczna) **Ocize nasz. Droga życia** (artystyczne zdjęcie z serji „Le film estheligue Gaumont) **Kubuś tragarzem** (komiczny).

Na scenie odegrana będzie: **KTO-TO?** farsa w 1-iej odsłonie Reżyser. W Nynkowski

Zmiana programu w każdą środę i sobotę. W Kalloskopach wystawiono: nową serję widoków z podróży.

Ceny miejsc zwykłe. Szczegóły w afiszach i programach.

RESTAURACJA **Wacława ŚWIDERSKIEGO**

Aleja II róg Teatralnej (1-sze piętro).

zawiadamia Szanownych Gości, że dziś i codziennie grywa

Kapela Polska pod dyrekcją Raczynskiego.

Początek o godzinie 8-iej wieczorem.

Z szacunkiem Wacław Świdorski.

MAGAZYN UBIOROW MĘZKICH

R. Trawińskiego przeniesiony został

1466-20-4

do domu Towarz Polycz. Oszczędnościowego II Aleja Nr. 24, 1-sze piętro od frontu.

Zatwierdzone przez Ministerjum Przemysłu i Handlu

KURSY HANDLOWE

W. Nassalskiego

w Częstochowie

półroczne, wieczorne dla obojga płeć.

Przełmiany wykładane: buchalterja, arytmetyka handlowa, korespondencja, prawo handlowe, ekonomia polityczna, geografia handlowa.

Zapisy przyjmuje i informacji udziela Kancelarja Kursów, ul. Teatralna № 9, codziennie od 6 do 7 po poł. Egzaminy wstępne 30 Sierpnia. Wykłady rozpoczną się 1 Września r. b. 1500-15 3

Równocześnie przyjmują się zapisy na specjalne wykłady (po za kursem) korespondencyj handlowej francuskiej i niemieckiej.

7-mio klasowy zakład Naukowy Żeński

Leonii Komar

w Częstochowie ul. Szkolna 13.

Rozpoczyna zapisy od 20-go Sierpnia, codziennie od 10-iej rano—do 2-iej po poł. Egzamina 1 i 2 Września.

Początek roku szkolnego 3 Września. 1656-3-2

LECZNICA

chorób zębów i jamy ustnej

M. PUCHAŁSKIEGO

w Częstochowie III aleja. 57 wprost kościoła po Marjawi. Zarządzający lekarz d-ta **B. MUSZYŃSKI** przyjmuje codziennie od 9 z rana do 8 wieczór

LEKARZ-DENTYSTA

Artur Broniatowski

przyjmuje codziennie od 9—1 i od 3—7 p. p.

I Aleja № 8 pierwsze piętro dom p. Rybeckiej.

Robotnicy

a porządku fabrycznego.

—x—

Jedną z poważnych przyczyn, utrudniającą robotnikom pracę i narażającą ich często na różne niepotrzebne choroby, to nieporządku w fabrykach. Mało bowiem jest zakładów przemysłowych, w których utrzymywany jest względny porządek. Większość zakładów robi już nawet swoim zewnętrznym wyglądem, wrażenie bankruta wiejskiego, którego nie stać na okna i drzwi i na oparkanie swojego podwórza.

Wśród większości przemysłowców panuje o porządkach wewnętrznych w ich zakładach jakiegoś dziwne pojęcie. Nic nie wiemy np. o tem, ażeby fabry-

kant, przyjmując nowych majstrów, urzędników, stawiał im za warunek, że do obowiązków ich należy również dbałość o porządku i dbałość o robotników. Natomiast wiemy, że główne wymagania przemysłowców skierowane są tylko ku wytwórczości.

Obojętność przemysłowców na porządku w fabrykach robi swoje wśród majstrów lub urzędników. Niema wśród nich takich, którzyby uważali sobie za obowiązek utrzymywać w swoich oddziałach porządek przy pracy. Rzeczy takie, jak skrapianie kurzu wodą przed zamiataniem, jeżeli wogóle zamiatają niektóre oddziały, są prawie nieznanne, o czyszczeniu okien w fabrykach prawie że nie słychać. Takich urzędników, którzyby się odważyli fabrykantom zwrócić uwagę na różne ulepszenia wewnętrzne, przynoszące robotnikom jakakolwiek korzyść, niestety, jeszcze jest bardzo mało.

Każdy z robotników wie, że za taką uwagę można zapłacić karą pieniężną lub wylecieć za bramę. Tymczasem nikt chyba nie będzie twierdził, że takie tolerowane przez nich nieporządku przy pracy, wpływają dodatnio na robotników. W warunkach niehygienicznych pracuje każdy z niechęcią i z wielkim mozolem.

Zżyć by należało, ażeby przemysłowcy, w interesie dla siebie dobrze zrozumiałym, zmienili swoją taktykę. Niech przy obsadzeniu różnych stanowisk mniej zwracają uwagi na protekcję, lecz niech zwrócą za to większą uwagę na kwalifikacje fachowe majstrów i dozorców, na dbałość o porządku w fabryce i na dbałość o zdrowie robotników.

Wtenczas spodziewać się mogą intensywniejszej pracy i większej dbałości również i ze strony robotników.

**Popierajmy przemysł
swojski, chrześcijański.**

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD ARTYSTYCZNY RZEźBIARSKO-KAMIENIARSKI I SZTUKATORSKI

Częstochowa, III Aleja, dom własny

KRUSZYŃSKI I PROSZOWSKI

EGZYSTUJE OD 1887 R. TELEFON 260.

WYKONYWA RZEźBY, POMNIKI, ROBOTY BUDOWLANE I KOŚCIELNE.
Fabryka posadzki cementowej na chodniki i stopni mozaikowych, oraz wszelkich wyrobów z cementu.

CENY NAJPRZYSTĘPIEJSZE.

RYDZEWSKI i S-ka

Biuro Techniczne w Częstochowie, Teatral. 13

TELEFON № 1.

Instalacje: Oświetlenia elektrycznego, przenoszenia siły i prądu na odległość. Oświetlenia młynów, tartaków, fabryk. Kanalizacja, wodociągi, centralne ogrzewanie. **Skład** materiałów technicznych i elektrotech.

JAN SKALMIERSKI

Biurowo Techniczne w Częstochowie Aleja 22
TELEFON Nr. 112.

Instalacje: oświetlenia elektrycznego, przynoszenia siły i prądu na odległość. Oświetlenia młynów, tartaków fabryk. Skład artykułów technicznych i elektrotechnicznych. Najlepsze lampki metal. oszczędne.

Nowe królestwo.

—x—
Onegdaj rozpoczęły się w Cetyni uroczystości ku uczczeniu 50-letniego jubileuszu panowania księcia czarnogórskiego Mikołaja I. Uroczystości te mają być zakończone obwoławaniem Czarnogóry królestwem.

Do tej proklamacji przygotowują się w Cetyni bardzo poważnie, gdyż przez wyniesienie tego państwa do rządu królestw, spodziewają się, że wzmoże się idea wielkoserbska, czyli przyspieszone będzie urzeczywistnienie państwa od Dunaju do Adrii i od Sawy aż za Kosowe Pole.

Oczywiście niepokoi to dwór w Biłogrodzie, gdyż w razie spełnienia się tegoż marzenia naródowo-politycznego serbów, w wyborze panującego nie byłoby długich namysłów i dynastia Niegoszów Petrowiczów wzięłaby górę nad Karadzordzewiczami i objęłaby tron wielkoserbski.

Obecnie Czarnogóra posiada zaledwie 161 mil kwadratów obszaru, z ludnością niespełna ćwierć miliona, uboga, niezdolna utrzymać instytucji ustroju państwowego, nawet w warunkach dzisiejszych, a co mówić o instytucjach, których wymaga nowoczesny urząd królestwa!

Dziś budżet roczny Czarnogóry wykazuje w rubryce wydatków zaledwie milion dwieście tysięcy rubli, to też księstwo to pokrywa niedobory za pomocą od państw zagranicznych, które wypłacają mu pod różnymi postaciami około rubli 100 tysięcy rocznie.

Nie więc innego obwoławanie Czarnogóry królestwem nie zapowiadają, tylko pierwszy krok do urzeczywistnienia idei wielkoserbskiej, która, oprócz obaw Karadzordzewiczów, byłaby niebardzo na rękę Austro-Węgrom.

Hygieny w szkole.

(przed początkiem roku szkolnego).

Wobec obawy zawleczenia do nas niepożądanego gościa cholery—uważałbym za właściwe rozpoznać we wszystkich szkołach i szkółkach w Królestwie przepisy higieniczne zachowania się młodzieży (i w ogóle mieszkańców) podczas panowania chorób zakaźnych w ogóle, a podczas cholery w szczególności.

1) Przed jęzdem i smem oraz po wyjściu z miejsc ustępowych myj zawsze ręce, gdyż brudne ręce zanieść mogą grzybki chorobotwórcze do ust. Długie paznokcie najlepiej obcinać, a brud z pod nich usunąć codziennie za pomocą szczoneczki.

2) Zuj powoli! Przy jęzdem siedź, nie chodź, nie czytaj i nie ucz się lekcji! Spokój umysłowy jest warunkiem niezbędnym właściwego trawienia. Nie uczęszczaj do zanieczyszczonych miejsc ustępowych i przestrzegaj w nich czystości rąk i ciała oraz ubrania.

3) Kto zupełnie dobrze trawi i kto zachowuje zasady należytej czystości—cholera zaraz się nie może.

4) Cholera zaraz się można jedynie za pomocą wody i pokarmów lub brudu, zanieśionego rękami do ust, zółdka i kiszki.

5) Nie należy przeto pić wody pochodzenia niepewnego t. j. nie zupełnie czystej. Bezpieczniej używać ją przegotowaną i przechowywaną w zamkniętych naczyniach czystą lub też z dodatkiem kwasu winnego lub cytrynowego (pastylkę jednogramową na garniec wody).

6) Nie jeść pokarmów surowych, bez uprzedniego opłukania w wodzie z kwasem winnym i zdjęcia skórki z owoców.

7) Jeść pokarmy świeżo gotowane i pieczone oraz lekkostrawne. Nie przejadać się!

8) Do szkoły nie wychodzić naczczo, gdyż zółdek czczy posiada mało kwasu żółdkowego, który zabija zarzki cholery.

9) Należy wysypiać się dostatecznie. Odpocząwszy po obiedzie pół godziny, brać się do lekcji razno i ze skupieniem.

10) Nie pić trunków!

11) Nie lękać się cholery!

12) Bez porady lekarskiej nie przyjmować środków czyszczących.

Uwaga: Szczepienie ochronne przeciw cholere często zabezpiecza od cholery—zaleca się je stosować podczas epidemii.

Przepisy te wydrukowane, winny być rozwieszone na widocznych miejscach we wszelkich szkołach, szkółkach i w ogóle zakładach wychowawczych.

Dr. M. Z a w a d z k i.

Toast Wilhelma II-go w Poznaniu.

P o z n a ń, 20 s'ierpnia 1910 r.

Podczas uczy w nowowubudowanym pałacu wzniosł cesarz Wilhelm toast w tych słowach:

„Bądźcie pozdrowieni, moi Panowie, przy uroczystości poświęcenia mego pałacytu w Poznaniu. Przedewszystkiemu uważam za swój obowiązek podziękować tym wszystkim, którzy współpracowali przy wzniesieniu tej budowli i których chętnością powstała. Dziękię przedstawicielom pruskiego ludu za uchwalenie funduszu na budowę pałacytu i mam nadzieję, iż obecni tutaj przedstawiciele oświadczyć przekonają, czy pieniąż dobrze był użyty.

Dziękię dawnemu ministrowi finansów p. Rheinbabenowi za znakomite uzasadnienie sprawy tej w sejmie.

Z serca niechaj płynie podzięk dla genialnego architekta, tajnego radcy Schwechтена, który mistrzowską ręką skreślił plan i model tej budowli i który z licznymi współpracownikami i poddanyimi pomocnikami to dumne dzieło stworzył. Dziękię wszystkim artystom, majstrom, czeladnikom i robotnikom, którzy z niestrudzonym zapalem przy wzniesieniu tego pałacytu współpracowali i użyli swej wiedzy, aby pokazać, co niemiecka sztuka stworzyć jest w stanie.

A wy, moi Panowie, z prowincji i garnizonu bądźcie mile tutaj witani. Abyście na widok tego pałacytu pamiętali, iż jest on znakiem widomym mej ojcowskiej pieczołowitości o tę piękną niemiecką pr owinęję, która pod panowaniem mych przodków do wielkiej doszła świetności, a na którego wspólną pracę i dalszy rozrost prowincji nadal liczę. On ma być też zachętą dla każdego w tej prowincji, który ma chęć duszą i ciałem i wszystkimi siłami współpracować w rozwoju i podnoszeniu się tego pięknego kraju. Oby Bóg błogosławił temu dziełu i niechaj prowincja poznańska zazieleni się zakwitnie i rozwija klejnąt w mej koronie.

W tej myśli wnieśliśmy okrzyk: Prowincja poznańska niech żyje! Hura! Hura! Hura!”

Chwila to w historii naszej dzielnicy niezmiernie ważna. Poznań staje się rezydencją króla pruskiego. Zamek ma być żywym dowodem niemieckości prowincji, posiadania raz na zawsze, posiadania niemieckiego.

Mowa cesarska jest jasnym dowodem postępu niemieckiego na wschód. Powolnie ale nieubłagany, wciąż naprzód się posuwający „Drang nach Osten”.

Jak się przedstawia dzisiaj, w tych 3 dniach cesarskich, miasto? Niemcy się cieszą bardzo, my zaś trzymamy się zdala od tego zgieku. Niemcy powywieziali chorągwie, iluminują, wiatują—my nic, cisza. „Bazar” miał iluminować, nie iluminował. Kupcy polscy nie dekorowali, nie iluminowali.

Wzrzenie ogólne—jaskrawa różnica. Tu Niemiec—tutaj Polak—Rozumna pełna godności rezerwa.

Z WYSTAWY PRZECIWGRUŻLICZEJ.

—x—
Jutro we środę d. 24 b. m. o godz. 5 i pół po południu na wystawie przeciwgruźliczej w Muzeum Hygienicznym objaśnień udzielać będzie Dr. Nowak. W ostatnich dniach pewną ilość biletów dla robotników nabyły fab. Stradom i fabr. Wulkan w Częstochowie,

i zakłady wapienne p. Kanigowskiego i p. Dobrzyńskiego w Rudnikach.

Frekwencja w dniu powszednie na wystawie jest zadziwiająco mała, 40—60 osób dziennie; pomimo wielkiego uznania, jakie wyrażają dla wystawy zwiedzający i pomimo rzetelnego pożytku, jaki odniósł każdy zwiedzający wystawę, zauważyć się daje karygodna obojętność większości inteligencji częstochowskiej, sfer przemysłowo-handlowo-kupieckich właścicieli domów etc.; trudno ci widocznie są tego zdania, że są już wszystkim wiedzący i że niczego się już więcej nauczyć nie mogą; nie zaskadziliby im jednak zobaczywszy pod mikroskopem laseczniki gruźlicze, tkanki gruźlicze, zobaczywszy preparaty ludzkie i zwierzęce ze zmianami gruźliczymi, dowiedzieć się, co to jest gruźlica, jak się ona szerzy, że płucie na podłogę, na ulicy, w wagonach, biurach, nietylko w salonie, jest rzeczą nietylko nieestetyczną i wstrętną, ile karygodną pod względem sanitarnym, dowiedzieć się iu ludzi choruje i umiera na suchoty w Częstochowie, Łodzi, Warszawie, jakie znaczenie w walce z suchotami mają kanalizacja, wodociągi, racjonalne zabudowanie miast, na czem polega leczenie suchotnikami, jaka jest zasada leczenia w sanatoriach, działalności opiekunów przeciwgruźliczych etc.

Uzyskanie tych wszystkich wiadomości kosztuje tylko 12 kop., a więc mniej niż bezmyślnie przepędzanie czasu w kinematografie. Niestety, mieszkańcy Częstochowy snadź tak przywykli do niechlujstwa, że uważają, iż szkoda i czasu i 12 kop. na wysłuchanie szeregu uwag i wskazówek, mających związek z propagowaniem zasad higieny społecznej, obawiając się widocznie, że uwagi te mogą pobudzić niedjednego mieszkańca Częstochowy do stawiania większych żądań w zakresie wymagań sanitarnych; są to przecież rzeczy kosztowne, a wszak taniej kosztuje żyć w brudzie, wchłaniać w siebie różnego rodzaju wzywiey z dołów kloacznych i rynsztoków, kurz na ulicy, pić wodę zakażoną bakteriami, pluć na podłogę, na ulicy roznosić te plwocinę etc.

Jutrzejsza uroczystość M. B. Częstochowskiej.

—o—
Uroczystość Matki Boskiej Częstochowskiej przypada jutro—w dzień św. Bartłomieja, jako w rocznicę przywiezienia Cuównego obrazu przez Władysława księcia Opolskiego. Na Jasnej Górze w tym dniu wielkie uroczystości.

Cała parafia św. Zygmunta w tym dniu świętuje już rok trzeci—fabryki też w tym dniu powstrzymują pracę. Robotnicy chrześcijańscy ten dzień uważają za swe święto. O godz. pół do 10 rano wyruszy z kościoła św. Rodziny wielka procesja na Jasną Górę.

W kościele św. Rodziny dziś będą o godz. pół do 7-ej niezpory, a w śróde o godz. 6, 8 i 9 Msze św. z kazaniami—o godz. 10 suma z wystawieniem Najśw. Sakramentu, a o godz. 4 po poł. niezpory.

Częstochowa przeto świętuje w sam dzień Matki Boskiej Częstochowskiej, a w całym kraju te same uroczystości odbędą się w nadchodzącą niedzielę.

Również sklepy i instytucje kredytowe jak w święto zawieszają w tym dniu swe czynności.

Słowem Częstochowa cała świętuje!

Rocznica parafii św. Barbary.

—o—
Dzisiaj przypada 19 rocznica parafii św. Barbary założonej przez św. p. A. Bereśniewicza, biskupa kujawsko-kaliskiego, dn. 23 sierpnia 1891 r. Liczyła ona wtedy wiernych pici obojga zaledwie ośm tysięcy. Obecnie ludność katolicka w tej parafii doręgiła liczby 17,000. Parafia św. Barbary należy do rządu probostwa i klasy, których w diecezji kuj.-kaliskiej jest: razem dziesięć. Posiada nadto trzy etatowe posady x.x. wikaryuszów. Fundusze na uposażenie duchowieństwa rzezonej parafii przeznosił ś. p. biskup Bereśniewicz z diecezji, kasując jedno niewielkie probostwo (Lyskorna, w Wieluńskim. Dziś filja parafialna, trzy wikaryaty nielicznych parafii oraz jeden wikaryat przy

kościelu poklasztornym z pensją dla organisty, pozabawiony środków na utrzymanie kapłana i służby kościelnej.

Pierwszym proboszczem parafii św. Barbary został mianowany X. Prałat Michał Lorentowicz, do dziś pełniący poruczone sobie obowiązki.

Dowiadujemy się z pewnego źródła że pomieniony ks. Prałat opuszcza Częstochowę po św. Michale r. b., zrzekając się jednocześnie probostwa św. Barbary. Zamieszają ma we Włocławku, gdzie, obok zajmowanego stanowiska w tamtejszej kapitule katedralnej, jest od r. 1895 sędzią surogatym konsystorza generalnego. Dotychczas nie wiadomo, kto będzie jego następcą u św. Barbary.

Skandaliczne porządki.

—o—
Epidemja u wrót!

Depesze ajencyjne i prywatne donoszą o zbliżającej się ze Wschodu zarazy syberyjskiej. Petersburg, gubernie białoruskie i Ukraina opalone są przez cholere. Dżuma grasuje w Odesie. U nas na szczęście do tej pory o wypadkach nie sły chać, ale widmo zarazy stoi u wrót i kusić go nie wolno!

Tymczasem...

Zaraza w środku miasta.

Tymczasem w Alei II w domu X 33, należącej dawniej do p. Piaseckiej, dziś do p. Temple, wznoszą jakąś budowę. W dymie podwórzu kilku ludzi rozrabia wapno w zwykłym z desek ogrodzeniu i zlewa je do dołu.

Wchodzimy na dziedziniec i odrazu zauważamy, że ludzie ci zatykają nosy i usta, spluwając co chwila. Oglądamy oficynie: okna wszystkich mieszkań, podczas 30 stopni upału na mur pozamykane. Sami o mało trupem nie padamy. Przed wyjściem jednak badamy, skąd ten mór.

Oto do lasowania wapna używana jest ciecz z kanatu, do którego z tuż obok umieszczonych kloak spływają nieczystości.

Pytamy robotników, jak mogą tak zapyliwać dom, czy to uczciwie i przemawiamy im do sumienia.

A oni—odpowiadają: „niech wielmożny pan gada o sumieniu i o uczciwości do gospodarza, który oszczędza wody i brać nam to paskudztwo stąd kate”.

Okazuje się, że właściciel domu, kiedy ludzie narzekali na wstrętną plamę, zagroził im, że weźmie innych, bo łaski mu nie robią, gdyż plac.

Pracimy o odpowiedź.

1. P. T. Magistrat — czy wie o tem?
2. Policmajster — czy wie o tem?
3. Komitet sanitarny—czy wie o tem?

NB. Jeśli nie wiedzą—to dlaczego? Jeśli wiedzą—to czy długo to jeszcze będzie trwało?

Z burzy wczorajszej. Śmierć od pioruna.

—x—
Między godzina 4—5 po południu w okolicach Częstochowy przeciągnęła burza z piorunami. Ciężkie chmury zasnuły nieboskłon na wschodzie i spadł deszcz rzęsyty, który trwał z matami przerwami i pół godziny.

W czasie ulewy w bliższej i dalszej odległości od Częstochowy padło kilka piorunów, z tych większość w drzewa przydrożne, a więc bez ofiar.

—
W gminie Kamienna Polska natomiast zdarzył się wypadek tragiczny, zakończony śmiercią. Oto na łące pod wsią Adamów zajęci byli kopowaniem siana włościanie teje wsi, małżonkowie Rakowscy z 2-u letnim dzieckiem. Po południu koto godziny 5-ej kiedy odpoczywali po pracy i posilali się, zaczął padać ulewny deszcz. Kobieta schroniła się pod kopę siana, mąż z dzieckiem siedli pod wozem naładowanym już sianem.

waniu towaru: skaplerzy, koronek, krzyżków itd. pod Jasną Górą, ponieważ towar ten pochodzi od żydów. Wypowiedzenie się to wywołało oburzenie u handlujących słowami i zakiełkowało wśród niektórych z nich niechęć ku duchowieństwu. Choć więc walka z żydowskim handlem świętościami jest słuszną, to jednak nie powinno się tak ostro występować przeciw właścicielom budek, odbierając im zarobek i zaszczepiając ku sobie nienawiść. Wszak i grzesznikowi daje się termin do poprawy, a gdy się nie poprawi dopiero go się potępia.

W Częstochowie istnieje przeciw Spółka Chrześcijańska, która zajmuje się sprzedawą rzeczy religijnych, nie więc nas nie zmusza do tego poniżenia i deprawacji.

Mówią, że żyd da na kredyt i jest cierpliwy—ale długu nie daruje, i to nie powinno nas upoważniać do kupowania

rzeczy treści religijnej z rąk obcowno- znawców.

Oprócz wspomnianej Spółki zdaje się, że są i inne składy Katolickie z rzeczami religijnymi.

A czas już opamiętać się i zaprzestać popierania żydów w takim chod handlu, który jest im zabroniony przez władzę.

Antoni Marcinkowski.

TELEGRAMY.

Falszerstwo.

Symferopol 22. Rząd gubernialny wszczął dochodzenie śledcze przeciw byłym członkom zarządu miasta Jałty: Iwanowowi, Heszmanowi i byłemu buchalterowi Stawraki o sfalszowanie aktów rewizji ksiąg kasowych, w celu ukrycia roztrwonienia z sum miasta rubli 28,000, którego dopuścił się Iwanow.

Trzęsienie ziemi.

Algier 22. Dziś o godz. 1 min. 20 dało się tu odczuć trzęsienie ziemi, które wyrządziło szkody względnie małe. Ofiar w ludziach niema.

Pożar.

Buenos-Ayres 22. Spalił się dom handlowy „Londyn”. Straty sięgają kilkunastu milionów pesetów.

Ojcobójstwo.

Tula 22. W majątku własnym zabity został wieniewski powiatowy marszałek szlachty, Dymitry Popow. Zabójstwa dokonał syn jego Mikołaj alkoholik, w przystępie „delirium tremens.”

Katastrofa na rzece.

Rowno (na Woldze) 22. Dziś o godzinie 5 zrana, skutkiem pęknięcia kotła, zatonał holownik „Moriak” na środku Wolgi. Całe mienie na statku zginęło. Św ofiary w ludziach. Straty wynoszą czterdzieści miliona rubli.

Repertuar Teatru Krakowskiego.

Wtorek 23. „Warszawianka”. Pieśń z r. 1831, napisał Stanisław Wyspiański. „Sędziowie”. Tragedja w 1 akcie w 2-ach odnotach Stanisława Wyspiańskiego. Środa 24. „Kordjan”. Poemat dramatyczny J. Słowackiego w 7-miu odsłonach. Czwartek 25. „Wesele”. Dramat St. Wyspiańskiego.

— Waluty zagraniczne.
Marka = 46.12.
Korona = 39.26.
Fr. = 37.36.
F. szt. — 9.45.

Do sprzedania powozik lekki w dobrym stanie Szkolna 11. 1694—2—1

Chrześcijański Hurtowy Skład WYROBÓW Tabacząnych R. PRUSZKOWSKIEGO

w CZĘSTOCHOWIE. Aleja II № 26 róg Teatralnej, Telefon 143. Sprzedaje WYROBY TABACZNE DO SKLEPÓW i RESTAURACJI po cenach HURTOWYCH; specjalnie poleca w pełnym wyborze wyroby tabaczone jedyniej chrześcijańskiej polskiej fabryki KALINOWSKI & PRZEPIORKOWSKI „Noblesse” w Warszawie. TYTONIE i CYGARA WSZYSTKICH RENOMOWANYCH FABRYK STAŁE SĄ NA SKŁADZIE. Papieronice skórzane i metalowe Portfele, portmonetki i woreczki Cygaronki bursztynowe, oraz gily największej polskiej i aoryki J. Marchalski w Warszawie.

Zakład Słusarsko-Mechaniczny W. BAJER

w Częstochowie, Teatralna Nr. 12. Poleca rowery własnego wyrobu i Rygskie, oraz części rowerowe duży wybór, po cenach niskich. Opony od Rb. 2.50 kop. Kiszki od Rb. 1.50 kop. 1522—20—1. Przyjmuje wszelkie Reparacje, Emalowanie i Niklowanie.

Potrzebny zaraz współnik żonaty do samo dzielnego prowadzenia Cyklicznej Oferty do Administracji Gońca Częstochowskiego dla A. 1678

Potrzebni chłopcy do zakładu Słusarsko-Mechanicznego Teatralna 12 W. Bajera. 1679 3—2

Piekarnia za sklepem do wynajęcia ul. Krakowska Nr. 48. 1683 3—2

H. KOCZAŁSKI & Co, Dom Komisowo-Spedycyjny

Częstochowa, Herby pr., Herby ros. i Granica Kantor mieści się przy ul. Panny-Maryi Nr. 18w oficynie na lewo (parter). Telefon 38. W zakresie operacji wchodzi: cienie i ekspedycja towarów przywózowych i wywózowych na warunkach najprzystępniejszych. 448—18—0

Tow. Akc. Zakładów Ceramicznych Dziewulski i Lange w Warszawie.

Fabryki: w Opocznie i Sławiąnsku.

POLECA: posadzki terrakotowe, płytki terrakotowe, glazurowane, zwykłe i fantazyjne; licówki zwykłe i glazurowane. Wyroby ogniotrwałe Zamówienia przyjmuje

Przedstawiciel: **ZDZISŁAW RYLSKI**, Częstochowa Aleja II Nr. 33 Tel. 93.

Skład Apteczny Wacława Orzeł

przeniesiony został do domu W-nej Wnorowskiej III Aleja róg ul. Szkolnej

Stacja dla uczni

Jaśnogórska 22 1682 7—2
ZAKŁAD STOLARSKI posiada duży wybór gotowych mebli na składzie nowych i używanych oraz przyjmuje roboty budowlane II Aleja 36 Szandrowicz 1687 10—2

ADWOKAT

Warszawa Wilcza № 18. Do 11-jej i 6—6¹¹, 1630—30—8

Przełożona 4-0 kl. pensji żeńskiej z klasą wstępną i podwstępną **HELENA MAŁCZEWSKA** w Zawierciu.

zawiadamia Sz. Rodziców i opiekunów że zapis uczenia rozpoczyna się 25 Sierpnia, egzamina 1 Września.

Znane ze swej dobroci

piwo Niechcickie poleca J. Piłomiński

Częstochowa Teatralna 8 tel. 33 1468

Przeleci najlepsze piwo i portor z browaru

C. STRYCKI w Rydze.

Sprzedawca wszędzie Skład Częstochowa Teatralna Nr. 8 telefonu 83. 1463—45—2

Pracownia Ubiorów Męzkich T. RUTKOWSKIEGO

w Częstochowie, III Aleja Nr. 46, róg Szkolnej Wykwalifikowany krawiec z kilkoletniej praktyki w pierwszorzędnym firmach w Warszawie. Wykonuję solidnie roboty z powierzonych mi materiałów i ze swoich po cenach przystępnych, polecając się łaskawym względem Sz. publiczności. 16815-6 T. Rutkowski.

Zawiadomienie.

Z dniem 16 Sierpnia 1910 r. został przeniesiony skład mój z ulicy Dojazd № 27 na ulicę Mikołajewską Nr. 12 (dawniej Tyha) Wydaje różne towary jako są: Maszyny do szycia najlepszej konstrukcji, w ramach konkurencyjnych Gramofony Wyżymaczki, Płyty, Zegary ściennie oraz wszelkie przedmioty gospodarstwa domowego Za gotówkę i na raty tygodniowe. Polecam się łaskawym w zgledom Szanownej Publiczności pozostaje z głębokim szacunkiem **Janas Bafka** 1639—20—5

Centralna Stacja Elektryczna w Częstochowie

Oddział Instalacji

Poleca urządzenie instalacji oświetlenia elektrycznego, dostawę, ustawianie i wynajem elektromotorów po cenach najniższych.

Wszelkie artykuły elektrotechniczne stale na składzie. Projekty i kosztorysy bezpłatnie 670

ASTHMA i KATARY

LECZA SIĘ PRZEZ UŻYCIĘ **ESPIC** OYABETTE i PRUCZMU Duszność, Kaszel, Zakatarusie, Nowralgie i Flegmaty do zakaszenia pierśdowego i Najniebezpiecznym środkiem do Polonazie Ch. w nowów oddychowych Przyjęty w szpitalach francuzkich i zagranicznych. — W o. — zycznych znaczących Apłeczek Francji i zagranica. Sprzedawca hurtowa w Paryżu: 26, ul. Salski mare. Trzeba wymagać własnoręcznego podpisu za każdej sztuce jak obok.

Do Dominium Popów, powiat Częstochowski, poczta Dziatkozyn, potrzebny pomocnik (praktykant) gospodarczy za wyagro-dzeniem rubli dziesięć miesięcznie i stół. 1691—4—1

Mam zaszczyt zawiadomić W. Rodziców i Opiekunów, że zajęcia w Zakładzie Froeblovskim przy ul. Teatralnej № 23 rozpoczynam dniami 1-go września. Marja Kaczorowska vel Zelistańska 1692—8

ZŁOŻ PASYPORT wydan przez gminę Konary na imię Anty Miguń Uprasa się o złoże w Administracji Gońca 1693—1—1

KLASY CZŁOWIEK: w których klas. wykształceniem posiadają posady. Wiadomość w Adm. stracji Gońca. 1681 2—2

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA PRZYJMUJĄ: Kantor własny Częstochowa Aleja II Nr. 33 Zawierciu księ-garnia p. Z. Hubickiej, — w Rakowie Leon Piotrowski.

Warunki prenumeraty: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1.50. Za wiersz jednoszpaltowy jego miejsce: przed tekstem k. 40, po tekście k. 15, ogłoszenia (nadesłane) k. 50 nekrologi k. 20. Drobne ogłoszenia k. 20. Ceny ogłoszeń: za wyraz. Najtańsze ogłoszenie k. 20.